Embargo tot 11 mei 1985, 12.00 uur
datum: 11 mei 1985.
VVD-Tweede Kamerfractie afdeling voorlichting Binnenhof 1a 2513 AA s-Gravenhage'
telefoon: 070-614911
Niet versagen
Enkele opmerkingen tijdens de Algemene Vergadering van de VVD te Breda,
10-11 mei 1985 door dr. G. Zoutendijk, voorzitter Eerste Kamerfractie.
Het lijkt wel of er een klein wonder is gebeurd in Nederland. Eind 1982 bij het aantreden van het kabinet Lubbers-Van Aardenne was er sprake van een met ca. 15000 personen per maand stijgende werkloosheid, van een sterk stijgend financieringstekort dat boven de 12% dreigde uit te komen, van tot 70'%NI opgelopen collectieve uitgaven, van een vermogenstekort van ca. 40 mrd in het bedrijfsleven en van bedrijfssluitingen aan de lopende band. De sociale verstarring was op haar hoogtepunt-en de politiek was machteloos gebleken om het getij te keren. We waren in een diep dal terecht gekomen, waaruit het heel moeilijk weer omhoog klauteren zou zijn.
Achttien jaren van verkeerd beleid waren daaraan voorafgegaan: te grote loonstijgingen en een bijkans ongeremde uitbouw van het sociale zekerheidsstelsel in de periode 1964-1973, waarin het leek dat alles kon; een verkeerd reageren door het kabinet Den Uyl op de oliecrisis van 1973 door de aanzienlijke extra aardgasinkomsten te benutten om het minimumloon en de sociale uitkeringen te verhogen in plaats van het bedrijfsleven door middel van lastenverlichting een compensatie te bieden voor de sterk gestegen energiekosten en vervolgens door de diverse kabinetten Van Agt een anticiperen op niet aanwezige economische groei, waardoor de verwachte inverdieneffecten uitbleven. Ook herinneren wij ons nog het goed bedoelde maar door de CDA fractie in de Tweede Kamer goeddeels onderuitgehaalde bezuinigingsplan Bestek 8l, een daardoor grotendeels mislukte poging om het getij te keren.
Ik sprak reeds over een klein wonder want het huidige kabinet is er in geslaagd, daarbij ‘geholpen door de opleving van de internationale conjunctuur, om een wending ten goede te bewerkstelligen. De collectieve uitgaven zijn in twee jaar met 5 procentpunten gedaald, waarvan 2 gekomen zijn ten gunste van het financieringstekort, terwijl de belasting- en premiedruk met 3 punten is gedaald, alles genomen als percentage van het nationaal inkomen. Er is weer produktiegroei; in het kielzog van de exporterende industrie wordt het overige bedrijfsleven meegezogen. Van een duale economie blijkt

geen sprake te zijn.

De bedrijfswinsten nemen toe en dit vertaalt zich, zij het aarzelend, in een groei van de bedrijfsinvesteringen. De particuliere consumptie blijkt na' enkele jaren van stagnatie weer te gaan stijgen, volgens het CEP dit jaar met I,5%. Aan de stijging van de werkloosheid is een einde gekomen en dit mag, vooral ook gezien de demografisch bepaalde uitbreiding van de beroepsbevolking een opmerkelijk resultaat worden genoemd, al is het huidige aantal werklozen nog steeds onaanvaardbaar hoog en zijn het vooral vele jongeren, veelal verkeerd opgeleid, die in een positie van uitzichtloosheid terecht dreigen te komen.
Er is een begin gemaakt met het vereenvoudigen van regelgeving, zowel bedoeld om de sociale verstarring te doorbreken, de vele knellende voorschriften die het eigen initiatief dreigen te smoren, alsook om de overheid zelf effectiever, efficiënter en dienstbaarder te maken. Helaas zijn er ook weer vele regeltjes bijgekomen, waarvan de noodzaak of wenselijkheid lang niet altijd duidelijk was.
Vele onaangename maatregelen moesten worden genomen om de structurele problemen van onze nationale economie te lijf te gaan. Velen werden daardoor rechtstreeks in hun inkomen getroffen en het is dan ook begrijpelijk dat het beleid kritiek ontmoette.
Nog steeds zijn er in ons land mensen die denken dat het stimuleren van de consumptieve vraag, desnoods ten koste van enige verdere stijging van het financieringstekort, de economie zou kunnen aanzwengelen, alsof de problemen daarmee niet opnieuw naar de toekomst zouden worden geschoven, alsof handhaving van de koopkracht en liefst enige uitbreiding daarvan, niet al onderdeel van het kabinetsbeleid is, alsof het gevaar van weglekken naar het buitenland van de extra vraag niet levensgroot aanwezig is en vooral, alsof onze problemen conjunctureel in plaats van structureel zouden zijn. Zij hebben kennelijk niets geleerd van de fouten van het verleden. Het is niet de particuliere consumptie die achter blijft maar het het zijn de bedrijfsinvesteringen. Die zullen voor de economische groei moeten zorgen, waardoor de werkloosheid kan worden teruggedrongen. Daarom begrijp ik diegenen ook niet, zelfs in eigen partij, die pleiten voor afschaffing van een investeringsinstrument zoals de WIR. Voor mij zijn investeringspremies niet heilig, maar willen we ten opzichte van het met ons concurrerende buitenland voordelen als vestigingsplaats voor nieuwe activiteiten

behouden, dan zullen de investeringen gestimuleerd moeten blijven worden.

Nog steeds wordt er gesteld dat dit kabinet de lasten eenzijdig heeft afgewenteld op de zwakkeren in de- samenleving, alsof-er geen beleid is gevoerd met betrekking tot de echte minima, alsof er geen inkomensprijzen en 'subsidies bestaan, alsof het niet waar zou zijn dat het verschil tussen modaal en minimum inkomen onder bepaalde vergelijkbare omstandigheden niet meer bedraagt dan f 5,— per dag en alsof er in dat inkomenstraject geen marginale lastendrukpercentages zouden zijn van 90 of meer. De werkelijkheid is dat vooral bij de lagere inkomens tot ongeveer 1,5 maal modaal de nivellering veel te ver is doorgeslagen en dat daar hoog nodig iets aan-moet gebeuren. Nog steeds zijn er mensen die de overheid te passief vinden, die pleiten voor een meer actief industriebeleid, voor een sectorstructuurbeleid, wat dat ook zijn moge, voor het aan banden leggen van nieuwe technologische ontwikkelingen, alsof de overheid beter dan ondernemers zou kunnen weten waar groeikansen liggen, alsof er geen RSV drama is geweest, alsof niet elke overheidsinterventie tot bureaucratie verwordt. Nog steeds zijn er personen die arbeidstijdverkorting bij wet zouden willen afdwingen, alsof de situatie overal hetzelfde zou zijn, alsof er geen schaarsten op de arbeidsmarkt zouden zijn alsof elke werkloze op elke plek zou kunnen worden ingezet en kennis en ervaring onbelangrijk zouden zijn, alsof de ontwikkelingen in het buitenland er niet toe zouden doen.
De overheid kan niet alles en moet niet alles willen kunnen. Die les uit het recente verleden kan niet voldoende worden herhaald.
Dankzij het kabinetsbeleid zijn wij op de goede weg maar wij zijn er nog lang niet. Er is weer optimisme, er is weer ondernemingslust en nieuwe bedrijvigheid, maar de economische dynamiek is nog onvoldoende om de werkloosheid werkelijk te doen dalen. Het beleid van tekortreductie, stimuleren particuliere sector door lastendrukvermindering en bestrijden van de werkloosheid zal dan ook moeten worden voortgezet. In een volgende kabinetsperiode zullen financieringstekort en collectieve lastendruk in ongeveer hetzelfde tempo verder moeten worden teruggebracht. Dit zal nieuwe bezuigingen noodzakelijk maken, al zijn die bij b.v. 3% economische groei en 3% inflatie van relatief beperkte aard, althans vergeleken met wat de laatste jaren heeft plaatsgevonden en zeker als aan de bestrijding van de fiscale en sociale fraude meer aandacht zal worden besteed. Bij de verdere bezuinigingen zou ik in het bijzonder een

lans willen breken voor verbetering van de effectiviteit en efficiëntie van het overheidsapparaat en de grote uitvoeringsorganen. In recente krantenberichten was te lezen dat een studie van McKinsey had aangetoond dat hierbij een besparing van 20%

bereikt zou kunnen worden. Dit zal wel overdreven zijn maar ik ben er van overtuigd dat door vereenvoudiging van regelgeving, stroomlijnen van de uitvoering, betere afstemming tussen beleidsterreinen, vermijden van duplicatie maar vooral door een grootscheepse, professioneel opgezette automatisering zeer veel bespaard kan worden, naar schatting tussen de 5 en 10 mrd. Je zult dan echter wel diegenen, die leiding aan deze veranderingsprocessen moeten geven, het salaris moeten betalen dat zij op de arbeidsmarkt waard zijn-

Integrale korting van ambtenarensalarissen zal niet meer mogen plaatsvinden. Integendeel, deze salarissen zullen beleidsmatig gekoppeld moeten blijven aan die in het bedrijfsleven, waarbij arbeidsmarktcriteria een grote rol zullen moeten spelen. En ook bij de sociale uitkeringen zal na de stelselwijziging de tijd van integrale kortingen voorbij moeten zijn.

Terugkomende op de vereenvoudiging van regelgeving en het afschaffen van overbodige of knellende regels wil ik herhalen dat het er hierbij niet alleen om gaat dat de overheid zelf beter en goedkoper gaat functioneren, maar vooral ook dat de sociale verstarring wordt doorbroken, het keurslijf van ge- en verboden dat elk initiatief smoort, nieuwe activiteiten onnodig vertraagt en kostbaar maakt en dat daardoor- de lust om iets nieuws te ondernemen doet verdwijnen. Reeds vele malen heb ik gewezen op de schadelijke neveneffecten van bepaalde, op het eerste gezicht sympathieke regelgeving, op de sociale verstarring die daar het gevolg van blijkt, te zijn en derhalve op het improduktieve karakter van deze regels. De dereguleringstoetsen zullen op alle bestaande regelgeving moeten worden losgelaten en het kabinet zal met nog meer kracht en vaart dat werk moeten voortzetten. De vele tegenwerkende krachten, de op een bepaald terrein doordrammende belangengroeperingen, de door verdere complexiteit zich belangrijker voelende ambtenaren, het overdreven rechtvaardigheidsgevoel en de angst voor oneigenlijk gebruik en tenslotte de zich in meer ingewikkelde regeltjes uitende geldingsdrang van sommige Ministers en Tweede Kamerleden, deze krachten zullen overwonnen moeten worden. Dit zal een immense maar noodzakelijke taak zijn, een taak die overigens niet vereenvoudigd zal worden door

in een wet vast te gaan leggen aan welke dereguleringscriteria andere wetten zouden moeten voldoen. Het toetsen van wetten aan elkaar is in ons staatsbestel nu eenmaal voorbehouden aan de wetgever zelf en die heeft geen wettelijk voorschrift nodig om anders wetsvoorstellen te beoordelen.